

óta mákony, vagy korbács volt a mienk. Még a hőseinket is kisajátítják. Rákóczi koporsóját ők, akik Rákóczit becsapták és elárulták, úgy körülállották, hogy mi nem ierközhettünk hozzá. Kossuthot gyűlítették, s most Kossuth nevében ráültek a népre, az országra."

Ez a találó hang nem lehetett kedves a múlt urainak, akik mint valami bünszövefkezetet tartották görcsösen kezükben az ország vezetését. Erről az uralkodó osztályról és uralkodó rétegről rántotta le cikkeiben Ady a leplet és írásai nyomán sötét, kétségbeejtő kép tárult fel. Jellemző például egyik úti levele, amelyet egy magyar hajón írt. A hajón kivándorló legények utaztak, akiken — mint Ady írja — már nem segít semmi. „Még a püspökök imádsága sem — folytatja. — Holott százezer forintos fizetéseket kapnak az imádkozásért. És a gróf urak nemes hazafisága sem. Ezeknek is sok százezer forint jüvedelmük van, mert szeretik a hazát. Nekem határozottan büjtogató természetem van. Ma délelött megint szóbaálltam magyar testvéremmel. Azt kérdeztem tőlük: — Sok kár adódna abból Magyarországnak, ha a kalocsai érsek helyett egy káplán imádkoznék, s ha Zichy Jenő nem szeretné a hazát? Azt válaszolták, holott igen jó katolikus és hazafias parasztok, hogy — nem."

Ez a hang a világosan látó, népét szerető magyar író hangja, aki aggódva figyeli, hogy Magyarországot „a nagyurak és nagypapok jobban nyomják, mint valaha” — mert „hájfejűek, hülyék és analfabéták parlamentje az úri parlament”. Hasonlóképpen megvan a véleménye a mágnásokról is, akik „igazi alja a mai társadalomnak. Voltaképpen különböző szanatóriumokban volna a helyük. És jai annak a társadalomnak, ahol nekik ma is hatalmuk és szerepük van."

S így sorolhatnánk még tovább Ady keserűen igaz megállapításait arról az annyiszor emlegetett „békebeli” Magyarországról, amely szavai szerint „tipikus korrump ország, mert egy magyar államfértő csodált és nagy lehet csak azáltal, hogy nem pánamista. Olyan nagy ritkaság ez tudniillik Magyarországon s olyan nehezen hiszik el ott egy közéleti szereplőről a becsületességét."

Ezekért az igaz megállapításokért kiáltották ki mindazok, akik találva érezték magukat, Adyt istentelen-hazátlan gazembernek. Akiknek az Isten és haza fogalma csak üzleti fogás volt még nem is olyan régen, azok rágalmazták a véleményét becsületesen kimondó Adyt, hallgatták el írásait és hamisították meg az iskolákban. Ady hitt igazán és bízott abban, hogy a munkásnemzetköziség ereje válthatja meg a magyar népet is szenvedéseiből és adhatja bizos alapját igaz hazafiságának is, mint „kozmpolita csak nyegle lehet, de internacionalista minden becsületes ember."

Ady nemcsak a hibákat, a rothadt bajokat mutatta meg, hanem azok okait is, amelyekből egyáltalán meglátható a kivezető út. Meglátta a biztató jelket a francia munkások sztrájkjaiban, akik „egy kis üzenetet küldtek az éhes tőkének. A cifra, burzsod-népnek, a hatalomnak s mindazoknak, akik szeretik elfelejteni, hogy a munka — az Isten." „Kezükben van a világ — írja ezekről a munkásokról — s az egész emberi civilizáció sorsa. Jó kezekben van, nem kell félni."

A francia munkásoknak, a marshallizált Franciaországban még ma is sztrájkokkal kell figyelmeztetniök uraikat jogos követeléseikre. A magyar nép azonban már büszkén vallhatja, hogy megvalósította Ady álmait. A magyar parlament már a népe, mint Ady szeretne volna s nem egészen eredménytelen az a figyelmeztetése sem, hogy „ott kezdődik egy kultúrtársadalom felszabadulása, ahol az Egyházat kilövik az iskolából."

S a szocialista realizmus hirdetésének idején milyen jól esik olvasni szavait, hogy „nem szabad megtagadni az életet. Az exkluzív művészet azt teszi. Jönniök kell időknök, mikor élet és művészet megcsókolják egymást. Küzdeni kell ezért a csökért."

Szinte ötletszerűen rendszerbe szedett, kiragadott példák ezek a „Párisban és Napfényországban" címmel kiadott gyűjteményből. Ez a néhány cikkrészlet azonban tükrözi az egész mű szellemét és vele Ady egész gondolatvilágának valódi vonásait. A felszabadult Magyarországon még több öntudatot adnak ezek az írások olvasóinak és egyben örömmel tölti el, hogy ezzel a kötettel megkezdődött Ady jó száz ívnyi publicisztikai írásainak kiértékelése. A szocializmust építő magyar dolgozóknak nemcsak jó tanulságot és intő figyelmeztetést jelentenek ezek az írások, de valóban élvezetes olvasmány is Ady pompás ízü, eleven, sajátos stílusú újságírói hangja, tőmör kifejezőmódja, amellyel igyekezett felkavarni a „Halál-tó Magyarországot"